INTERNET

Idag har vi svårt att tänka oss en värld utan internet, trots att det 2012 bara är ungefär 15 år sedan det världsomspännande datornätverket slog igenom. Den första webbsidan skapades för drygt tjugo år sedan, men internets historia är betydligt äldre.

Internet har sina rötter i amerikanska ARPANET, ett datornätverk som grundades i USA för att bättre kunna utnyttja landets datorkapacitet till försvarsforskning under kalla kriget. Vid sidan av ARPANET utvecklades flera andra datornätverk och dessa byggdes ihop i vad som kallades för The Internetting Project. Ett resultat av detta projekt var TCP/IP (Transmission Control Protocol/Internet Protocol), ett standardiserat sätt att kommunicera över datornätverk, som ARPANET helt övergick till den 1 januari 1983. Detta datum brukar räknas som starten för internet, som alltså inte bara är ett nätverk utan ett nätverk av nätverk.

HYPERTEXT OCH WEBBLÄSARE

Idag förknippas internet med en närmast anarkistisk kreativitet och en kamp om öppenhet och mångfald. Omvandlingen från kalla krigets nätverk av stordatorer, till dagens smältdegel av globalt kommunicerad film, bild, ljud och text inleddes i början av 1990-talet. Den brittiske forskaren vid CERN-laboratoriet i Genève, Tim Berners-Lee, kombinerade då internet med idéer om så kallad hypertext. Detta var idéer som forskaren Vannevar Bush formulerade grunderna för redan på 1940-talet och som datorpionjären Douglas Engelbart vid Stanforduniversitetet och sociologen Ted Nelson hade vidareutvecklat under 1960-talet.

Med dessa idéer i huvudet konstruerade Berners-Lee den första webbläsaren och webbredigeraren, WorldWideWeb, och kunde 1991 publicera den första webbsidan. Den hade adressen http://info.cern.ch och den används fortfarande. Med den grafiska webbläsaren Mosaic, som kom 1993, kunde webben börja spridas till allt fler användare utanför universiteten och forskningsinstituten.

NYA MÖJLIGHETER

Internet blev snabbt populärt, särskilt i Sverige. 1993 använde 1,7 procent av befolkningen internet. Fem år senare låg siffran på 33 procent och vid millennieskiftet använde mer än hälften av oss internet. Denna snabba ökning fortsatte och 2010 var siffran 91 procent.

Kommersiella intressen insåg tidigt potentialen hos detta nya massmedium. Postordertjänster, till exempel, fick ett nytt uppsving på webben och förutsättningarna för marknadsföring har förändrats fullständigt i och med internet. Myndigheter och företag kunde också bygga upp webbtjänster som innebar besparingar inom området kundkontakter. För företagen innebar internet och e-post dessutom helt nya möjligheter till global utlokalisering av verksamheter. Kontakten mellan de olika kontoren och fabriksanläggningarna världen över kunde skötas utmärkt med e-post, filöverföring och videokonferenser över webben.

Enligt förebild från franska Minitel, en telefonbaserad internetliknande tjänst som lanserades 1982, växte chattsidor fram, där internetanvändare mer eller mindre anonymt kunde komma i kontakt med andra med liknande intressen runt om i världen. Kärlekstörstande kunde träffa likasinnade på global

Server från den kontroversiella fildelningssajten Pirate Bay. I januari 2008 beslagtogs servern av polisen och beslagsnumret kan fortfarande ses på en klisterlapp på föremålet. Med de digitala ljud- och filmformaten tillsammans med fildelningstekniken inleddes en kamp om upphovsrätt, immateriellt ägande samt om internets innehåll och karaktär.

nivå. Webbsidor som fungerade som mötesplatser för folk med specialintressen samlade allt fler användare och på en webbplats som eBay (1995) kunde privatpersoner köpa och sälja föremål över webben, som växte allt snabbare.

FRÅN BUBBLA TILL OPINIONSBILDARE

Det snabbt växande internet ledde till en boom av ekonomisk överhettning där it-företag med webbinriktning värderades till fantasifulla priser på aktiebörserna. I början av 2000-talet sprack bubblan och många it-företag gick omkull.

Samtidigt inleddes en ny fas i internets historia. Allt mer innehåll på webben blev användargenererat; med webbsidor som uppslagsverket Wikipedia (2001) och den sociala nätverkstjänsten Facebook (2004).

Företeelser som att blogga och twittra spred sig över webben som en möjlighet för vem som helst att kunna kommunicera sina tankar och idéer. I Sverige har privata bloggare som Isabella »Blondinbella» Löwengrip kunnat bygga upp framgångsrika företag runt sitt bloggande.

Internet har med bloggar och olika sociala nätverkstjänster blivit ett effektivt verktyg för opinionsbildning och för att få människor att uttrycka sitt engagemang i för dem viktiga frågor. Vem som helst kan skapa opinion via internet och idag är det viktigt för bland annat politiker att kunna hantera internets sociala nätverkstjänster. Internetkompetens har blivit en maktfaktor, något som blev tydligt under det amerikanska presidentvalet 2008, som ledde fram till att Barack Obama blev världens mäktigaste man efter en kampanj där sociala webbsidor som MySpace och Facebook utnyttjades på innovativa sätt.

EN EXTRA DIMENSION

Med mp3-formatets genombrott vid millenieskiftet startades även webbtjänster som möjliggjorde spridning av filer med först musik och senare även film och programvara. Webbsidor som Napster (1999) och svenska Kazaa (2000) och Pirate Bay (2003) gjorde sig kända för att underlätta spridning av ofta upphovsrättskyddat material enligt den icke-hierarkiska peer-to-peer-tekniken. Detta har lett till en förnyad debatt om immateriell upphovsrätt.

Genom internet och webben har världen blivit mindre och mer lättåtkomlig och den har samtidigt blivit en virtuell dimension rikare som vi alla måste förhålla oss till.

Hur kan då internet se ut i framtiden? Kanske präglas förändringen av att allt fler bruksföremål ges datorkraft och kopplas upp mot internet, samt att teknik för förstärkt verklighet blandar information från den fysiska omgivningen med information som hämtas från internet. Idag är allt fler ständigt uppkopplade via sin smarta mobil, en kombination av mobiltelefon och dator. Kanske kombineras våra smarta mobiler med till exempel interaktiva glasögon och förses med applikationer för förstärkt verklighet. Tekniken finns redan och visar på ytterligare exempel på hur internet kan skapa helt nya möjligheter i framtiden.

ÅKER-PLOG, Til 3 Dragare på Bredd Stälda, Nyttig för Dem som har Swag Mackt, eller Så Hård Jord, at Det Behöfs. En Häst och en Oxe kan och i Nöd-fall af Fattiga här til Brukas. Figruen A, är et ganska Nödigt Stef-nings-Jern, at up-högja eller Sänka efter Behof. Så Fort O-gräs Kommer på Risten, Dra-ges på Snoden Giöres Han Det Snart qwitt, at icke Blind-Forur til Stor skada må hända.

